

CENTRUM BADANIA OPINII SPOŁECZNEJ

SEKRETARIAT 629 - 35 - 69, 628 - 37 - 04 UL. ŻURAWIA 4A, SKR. PT.24
ZESPÓŁ REALIZACJI 00 - 503 W A R S Z A W A
BADAŃ 621 - 07 - 57, 628 - 90 - 17 TELEFAX 629 - 40 - 89
INTERNET: <http://www.korpo.pol.pl/cbos> E-mail: cbos@pol.pl

BS/225/198/94

RADNI II KADENCJI O REFORMACH LOKALNYCH

KOMUNIKAT Z BADAŃ

WARSZAWA, GRUDZIEŃ '94

PRZEDRUK MATERIAŁÓW CBOS W CAŁOŚCI LUB W CZĘŚCI ORAZ WYKORZYSTANIE DANYCH EMPIRYCZNYCH
JEST DOZWOLONE WYŁĄCZNIE Z PODANIEM ŹRÓDŁA

Zespół polityków i ekspertów SLD, PSL i UW przedstawił na początku grudnia projekt części nowej konstytucji, dotyczącej trójstopniowego podziału terytorialnego kraju, w którym przewiduje się m.in. istnienie powiatów samorządowych. Do tej pory podział administracyjny kraju, rozszerzenie kompetencji samorządowych, kształt planowanej reformy władz lokalnych pozostawały sprawami dyskusyjnymi i mocno upolitycznionymi. Być może zatem w najbliższym czasie nastąpi konsensus w bardzo ważnej dla kraju i od dawna zapowiadanej sprawie reformy administracji publicznej.

W październikowym sondażu CBOS¹ zapytaliśmy osoby najbardziej zainteresowane - nowo wybranych radnych - jakie są ich opinie o reformie samorządowej, jak postrzegają sytuację gmin i ich usytuowanie w systemie władz kraju.

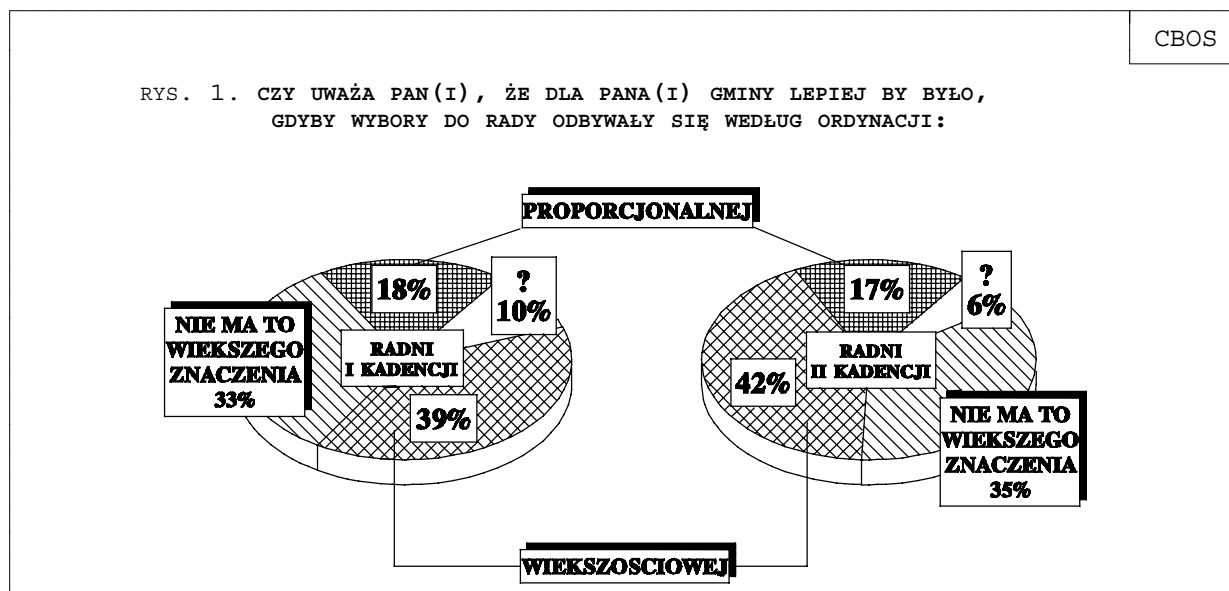
Jak wybierać władze lokalne?

Ostatnie wybory - mimo wcześniejszych projektów zmian - odbywały się według dotychczasowych zasad. W gminach liczących powyżej 40 tys. mieszkańców obowiązywała ordynacja proporcjonalna, w mniejszych - większościowa. Wybrani według tych samych zasad radni II kadencji nie różnią się zasadniczo od swych poprzedników² w ocenach, która z ordynacji byłaby lepsza z punktu widzenia interesów gminy.

---

¹ Badanie "Radni II kadencji" zrealizowano w dniach 11-20 października '94 na próbie losowej radnych (N=795) na zlecenie Biura Reformy Administracji Publicznej URM.

² Badanie "Radni '94", współfinansowane przez Fundację Rozwoju Demokracji Lokalnej i CBOS, 4-15 marca, próba losowa radnych (N=794).

Generalnie więcej zwolenników wśród radnych ma ordynacja większościowa niż proporcjonalna. Trzeba jednak pamiętać, że zdecydowana większość spośród nich (83%) to przedstawiciele małych gmin, w których obowiązywało takie właśnie prawo wyborcze. Preferencje radnych natomiast mogą być po części opowiedzeniem się za rozwiązaniem lepiej im znanym z własnego doświadczenia, tym, dzięki któremu zdobyli swój mandat. Przypuszczenie to potwierdzają prezentowane niżej wyniki.

Tabela 1

w procentach

Preferowany typ ordynacji wyborczej	Preferowana ordynacja w gminach różnej wielkości			
	Radni I kadencji		Radni II kadencji	
	do 40 tys.	powyżej 40 tys.	do 40 tys.	powyżej 40 tys.
Proporcjonalna	14	33	13	37
Większościowa	41	33	45	27
Obojętne	34	27	36	30
Trudno powiedzieć	11	7	6	5

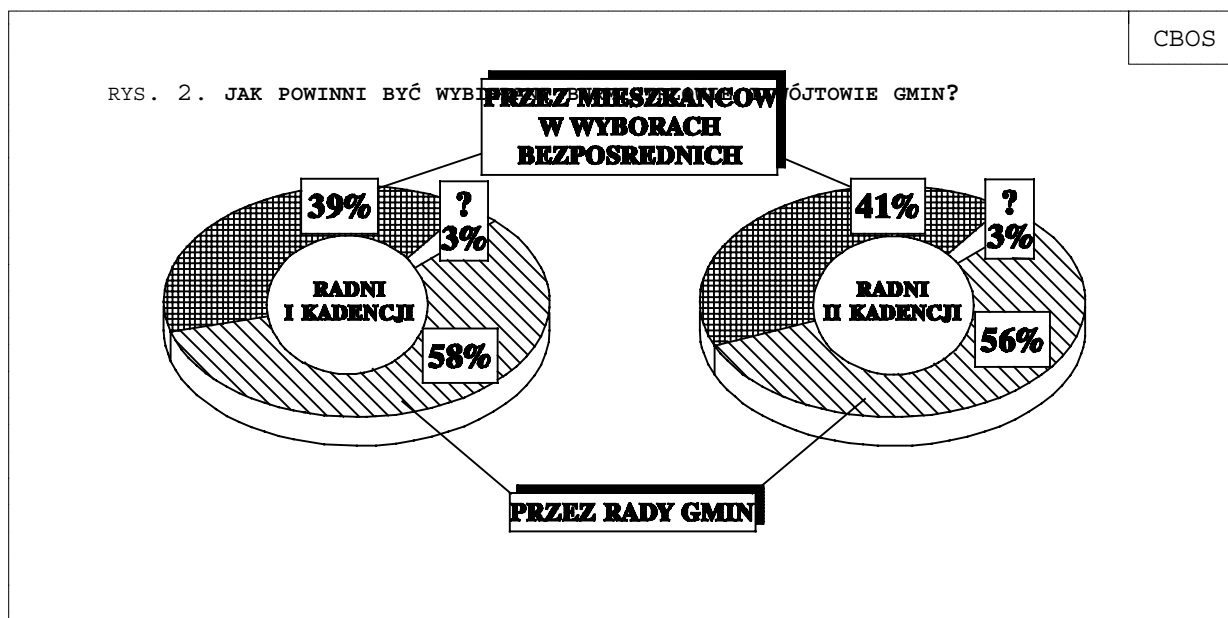
O opiniach radnych decyduje przede wszystkim wielkość gminy, a co za tym idzie - typ ordynacji wyborczej, jaki w niej obowiązywał. Radni małych gmin wyraźnie preferują wybory większościowe. Z kolei ordynacja proporcjonalna ma więcej zwolenników wśród członków samorządów wyłonionych w wyborach proporcjonalnych.

Radni obecnej kadencji w większym stopniu niż ich poprzednicy aprobują ten właśnie typ ordynacji wyborczej, który obowiązuje w ich gminie. Dotyczy to przede wszystkim radnych z gmin, w których wybory samorządowe odbywają się według zasady proporcjonalnej. Niemniej jednak stosunkowo liczna grupa radnych z gmin liczących powyżej 40 tys. mieszkańców opowiadałaby się za ordynacją większościową. Być może argumentem, który według nich przemawia za takim prawem wyborczym, jest upolitycznienie samorządów, będące skutkiem wyborów proporcjonalnych.

Ordynację proporcjonalną nad większościową przedkładają przede wszystkim radni mieszkający w dużych miastach (powyżej 100 tys. ludności). Opowiadaniu się za nią sprzyja także, choć w niewielkim stopniu, zainteresowanie polityką.

Jako zwolennicy ordynacji większościowej wyróżniają się natomiast przedstawiciele samorządów lokalnych mieszkający w małych miastach (do 20 tys.).

Radni I i II kadencji nie różnią się zasadniczo w swych preferencjach co do zasady wyboru burmistrzów i wójtów.

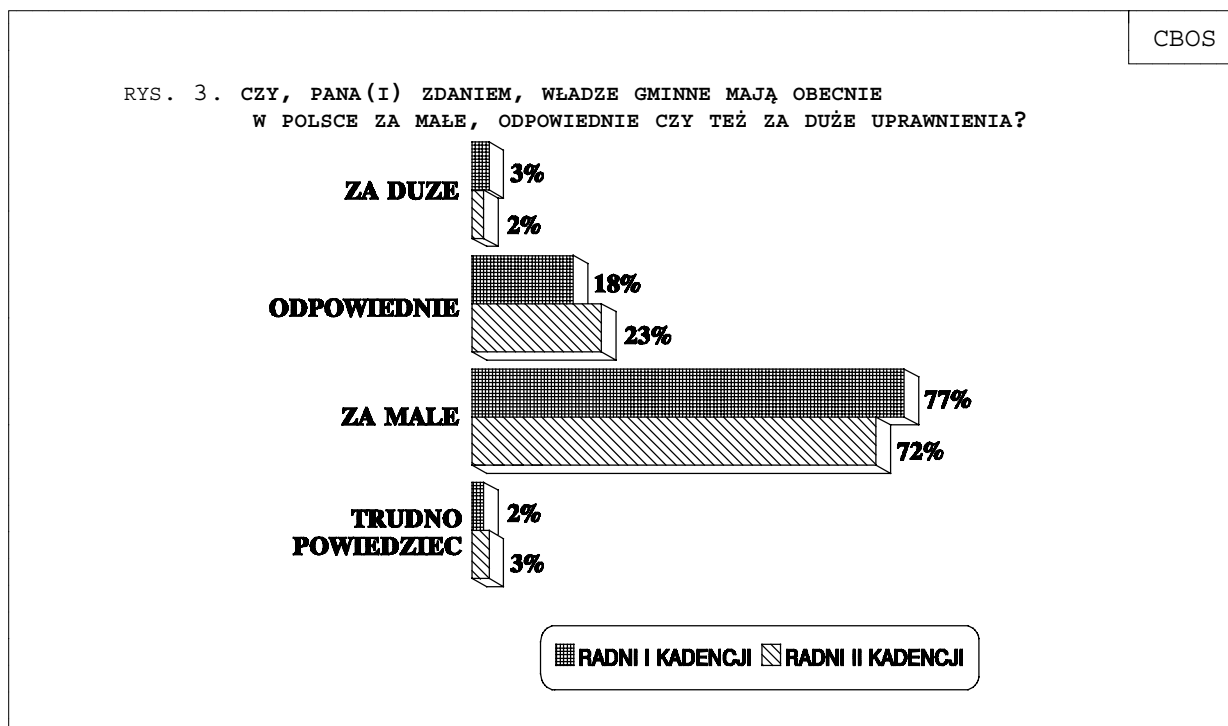
Ponad połowa spośród badanych opowiada się za obowiązującą obecnie formułą wybierania przewodniczących zarządów gminy przez rady. Stosunkowo dużo zwolenników ma jednak opcja, by byli oni wybierani w wyborach bezpośrednich - przez mieszkańców. Zważywszy na to, iż oznaczałoby to w istocie uszczuplenie ich kompetencji - opowiada się za tym dość duża grupa radnych.

Zwolennikami bezpośrednich wyborów przewodniczących zarządów częściej są radni z małych miast (do 20 tys. mieszkańców). Można przypuszczać, że w tych ośrodkach są oni ludźmi mniej anonimowymi niż w dużych miastach, a ich związki z mieszkańcami są z pewnością silniejsze. W odróżnieniu od wsi, miasta tej wielkości są często siedzibą władz gminnych, a więc mieszkańcy mają z nimi prawdopodobnie bliższy kontakt. Zapewne z tych powodów radni z małych miast byłiby najbardziej skłonni zwiększyć uprawnienia mieszkańców gminy, powierzając im również wybór burmistrza czy wójta.

Natomiast za utrzymaniem obowiązującej obecnie zasady - wybierania przewodniczących zarządów przez rady - najsilniej optowaliby radni z dużych miast (liczących powyżej 100 tys. mieszkańców), w których są zapewne dla wyborców ludźmi dalko bardziej anonimowymi.

Opinie o zakresie uprawnień gmin

Radni II kadencji tylko w niewielkim stopniu różnią się od swoich poprzedników w poglądach na temat uprawnień władz gminnych - zdecydowana większość uważa, że są one za małe.

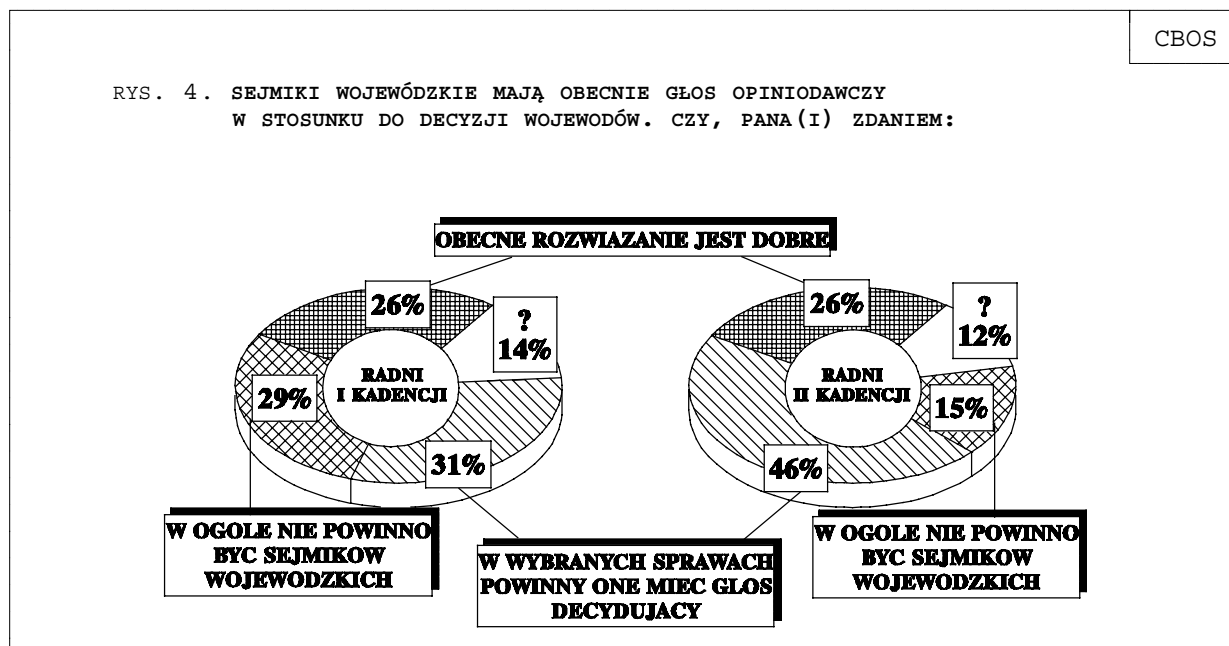
Blisko trzy czwarte członków nowych rad opowiadałoby się za zwiększeniem uprawnień samorządów. W stosunku do swych poprzedników optowaliby za tym nieco rzadziej, natomiast trochę częściej uważają obecne uprawnienia gmin za odpowiednie. Są to jednak różnice niewielkie. Mogą one być spowodowane np. mniejszą znajomością problemów gminy czy niewielkim jeszcze doświadczeniem w ich rozwiązywaniu wśród nowo wybranych radnych. Ich poprzednicy wszakże wypowiedali się na ten temat po blisko czterech latach sprawowania swych funkcji.

Odpowiadając na pytanie otwarte o najbardziej ograniczonych uprawnieniach gmin, radni najczęściej mówili o zarządzaniu gminnymi finansami i możliwości wpływu na wysokość subwencji (17%). Na niedostatek samodzielności gmin wskazywano również w dziedzinie budownictwa - zbyt małe uprawnienia gmin w zakresie nadzoru budowlanego i architektonicznego (16%), szkolnictwa (14%) oraz służby zdrowia.

Spośród zadań zarezerwowanych obecnie dla administracji państwowej radni najczęściej opowiadaliby się za przejęciem przez gminy: szkolnictwa (22%), nadzoru budowlanego i architektonicznego (19%), służby zdrowia (15%) oraz komunikacji (10%).

Sejmiki wojewódzkie

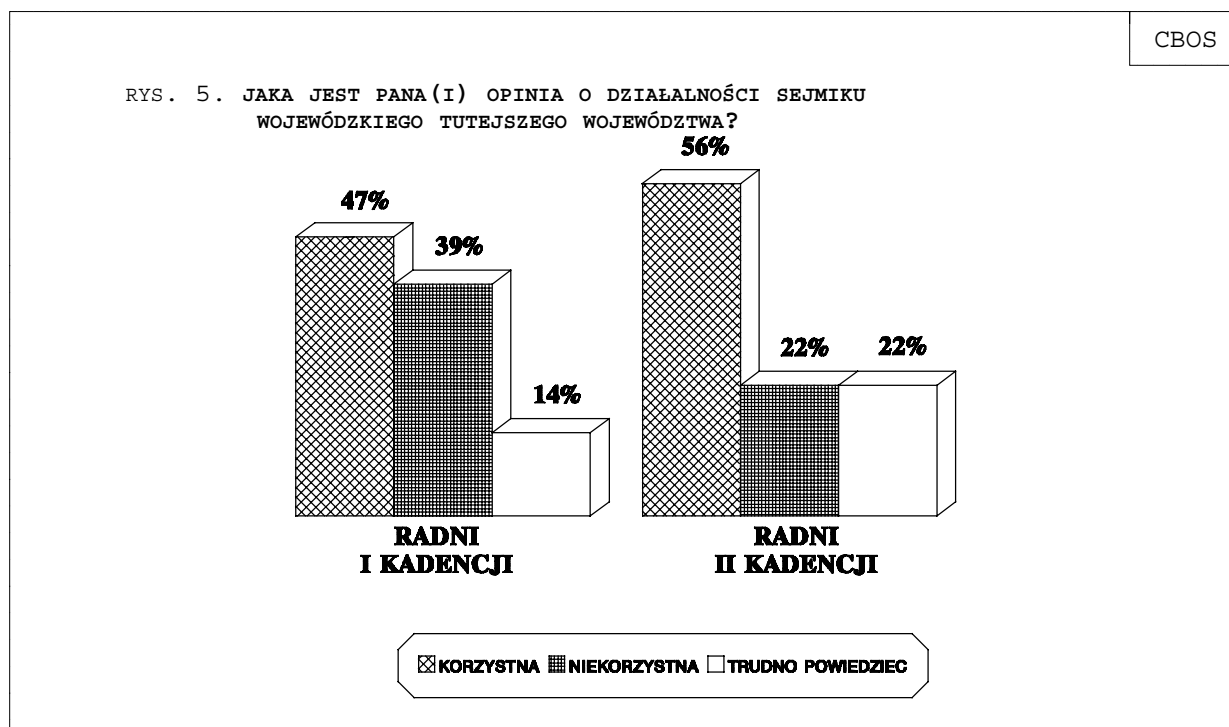
Radni II kadencji wiążą większe niż ich poprzednicy oczekiwania z działalnością sejmików wojewódzkich.

Sejmikom nie akceptowanym przez blisko jedną trzecią radnych poprzedniej kadencji, obecnie odmawia racji bytu grupa o połowę mniejsza. Obecni radni częściej też są skłonni optować za poszerzeniem ich uprawnień - opowiada się za tym prawie połowa spośród nich. Co czwarty zaś uznaje za odpowiednie istniejące uprawnienia sejmików, sprowadzające się do pełnienia funkcji doradczych.

Radni, którzy opowiadają się za przyznaniem sejmikom głosu stanowiącego, myślą przede wszystkim o: pozostawieniu w gestii sejmików decyzji dotyczących spraw finansowych - podziału budżetu wojewódzkiego, subwencji i innych środków pieniężnych (33%); wprowadzanej strategii rozwoju gospodarczego, tzn. inwestycjach wojewódzkich i terenowych, ich lokalizacji (14%); innych spraw ponadlokalnych, dotyczących całego województwa, których nie można rozwiązać w gminie (13%). Obecnie tylko co dziesiąty badany uważa, że sejmiki powinny mieć głos stanowiący w sprawach personalnych - obsady stanowisk wojewody i innych urzędników administracji wojewódzkiej, podczas gdy wśród radnych I kadencji postulat taki zgłaszała co czwarta osoba.

Radni II kadencji mają też lepsze od swoich poprzedników opinie o działalności sejmiku na swoim terenie: ponad połowa pozytywnie oceniła jego pracę.

Opinie o działalności własnych wojewódzkich sejmików są silnie związane z preferowanym zakresem kompetencji, jakie im się wyznacza. Im bardziej korzystnie wypada ocena efektów ich działania, tym częściej chciano by rozszerzyć zakres ich uprawnień.

Tabela 2

w procentach

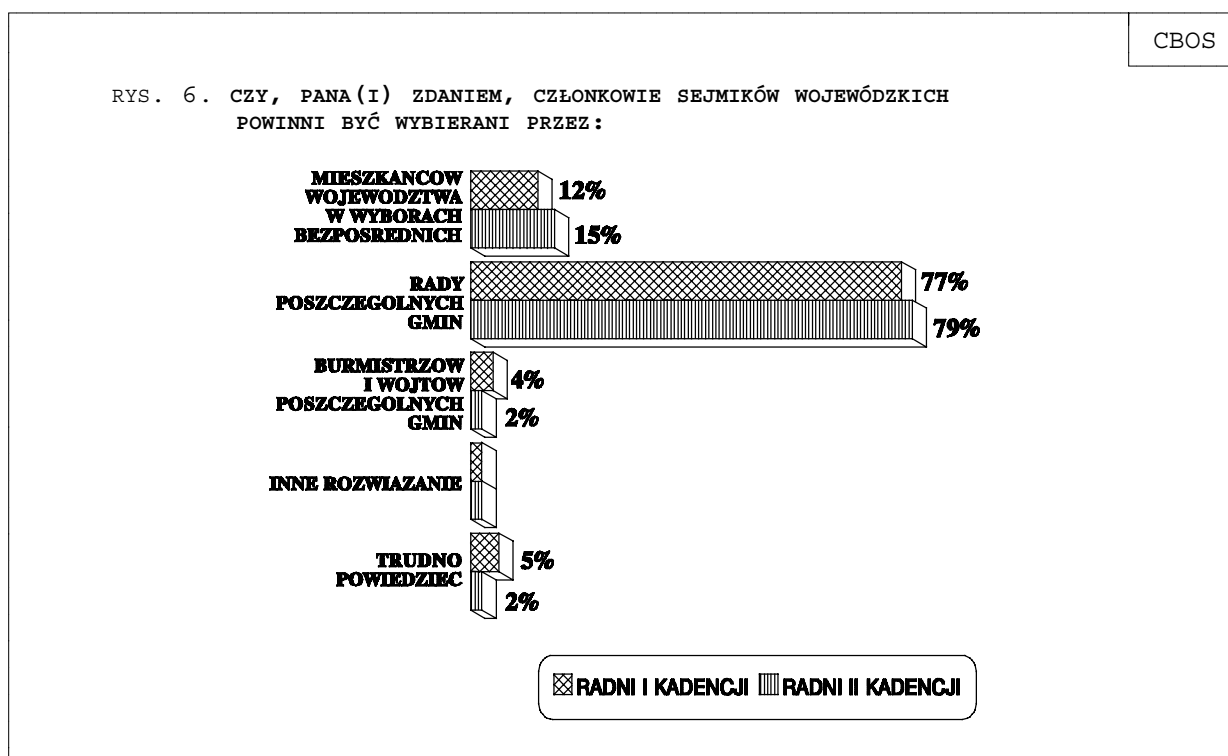
Ocena działalności sejmiku danego województwa	Opinie o uprawnieniach sejmików wojewódzkich				
	nie zmieniać	zwiększyć	nie powinno być sejmików	trudno powiedzieć	ogółem
Korzystna	38	52	3	7	56
Niekorzystna	9	35	50	6	22
Trudno powiedzieć	16	44	11	30	22

Spośród radnych, którzy pozytywnie oceniają działalność sejmików, ponad połowa opowiada się za zwiększeniem ich uprawnień. Radni niezadowoleni z funkcjonowania tej formy organizacji samorządowej mniej chętnie zwiększaliby kompetencje sejmików wojewódzkich, a połowa spośród nich w ogóle byłaby za ich zlikwidowaniem.

Zwolennikami poszerzenia zakresu kompetencji sejmików częściej niż inni są najmłodszy radni, deklarujący duże zainteresowanie polityką oraz prawicowe poglądy polityczne.

Niewielu jest takich, którzy chcieliby ograniczenia swych dotychczasowych kompetencji przy powoływaniu sejmików.

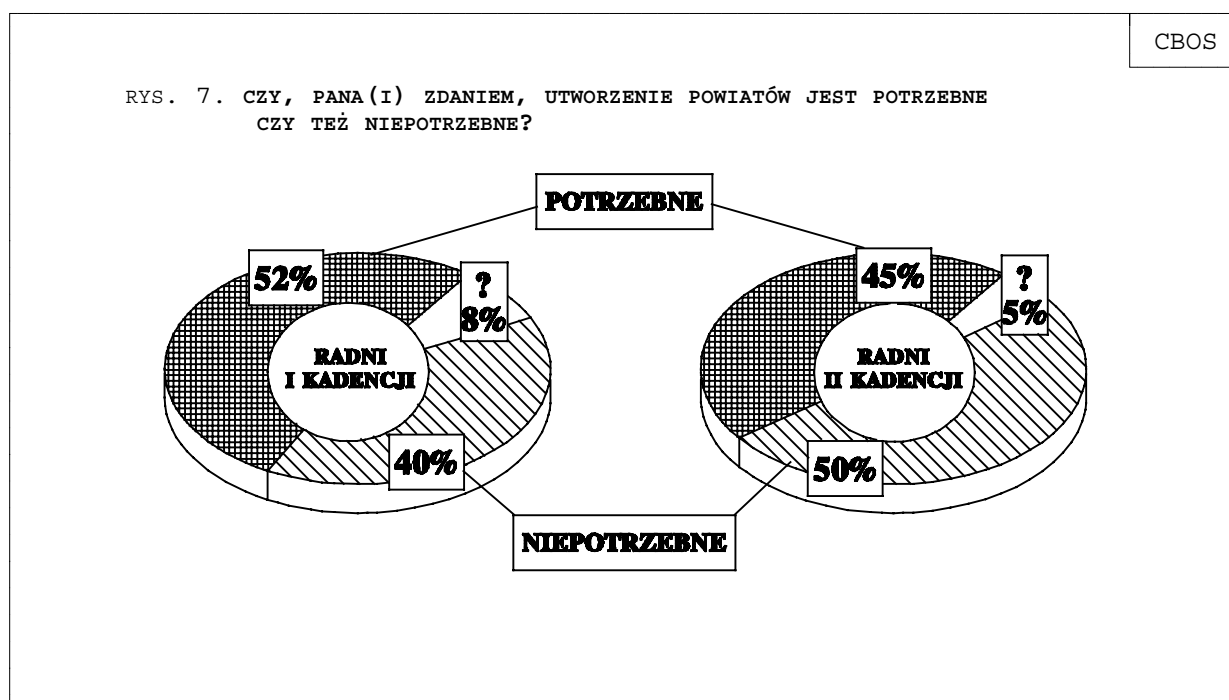
Ponad trzy czwarte spośród nich opowiada się za funkcjonującą obecnie procedurą wyboru członków sejmików przez rady poszczególnych gmin. Co dziesiąty wolałby, by sejmiki i ich delegaci byli wybierani w wyborach bezpośrednich w ramach województwa. Wybory bezpośrednie nie tylko oznaczałyby ograniczenie wpływów samych radnych, ale musiałyby się zapewne wiązać również z poszerzeniem uprawnień samych sejmików. Jeszcze mniej radnych gotowych byłoby zrezygnować ze swych uprawnień na rzecz burmistrzów czy wójtów.

Za powoływaniem składu sejmików w wyniku wyborów bezpośrednich w województwie wyraźnie częściej niż inni optowaliby radni z dużych miast - powyżej 100 tys. mieszkańców - a więc nierzadko miast wojewódzkich.

Opinie o reformie powiatowej

Głównym punktem reform administracji publicznej miało być utworzenie powiatów. W porównaniu ze swymi poprzednikami, radni drugiej kadencji są bardziej krytycznie nastawieni wobec reformy powiatowej. Połowa spośród nich (poprzednio 40%) jest zdania, że wprowadzenie powiatów byłoby zbędne. Jednak o potrzebie ich utworzenia jest przekonanych 45% radnych obecnej kadencji.

Przeciwnikami reformy powiatowej częściej są kobiety niż mężczyźni, wśród grup społeczno-zawodowych najczęściej robotnicy oraz rolnicy. Do zwolenników wprowadzenia powiatów częściej zaliczają się radni z wyższym wykształceniem, deklarujący się jako zwolennicy prawicy i osoby głęboko religijne.

Stosunek do reformy powiatowej jest zróżnicowany ze względu na sympatie polityczne radnych. Najbardziej przeciwni utworzeniu powiatów są członkowie i zwolennicy PSL. Przeciwnicy powiatów przeważają też wśród osób sympatyzujących z SLD. Fakt ten można interpretować na dwa sposoby: albo wstrzymywanie reformy powiatowej przez rząd zgodne jest z oczekiwaniami elektoratów partii tworzących koalicję rządową, albo członkowie i sympatycy tych partii zostali skutecznie zniechęceni do zaplanowanej przez poprzednie rządy reformy administracji państwowej. W pierwszym przypadku wprowadzenie powiatów byłoby niezgodne z oczekiwaniami radnych reprezentujących PSL i SLD, w drugim - przyczyny niechęci leżałyby głównie po stronie propagandy politycznej.

Stanowisku kierownictw swych partii wierni są też sympatycy, a zwłaszcza członkowie innych ugrupowań. Wśród członków partii opozycji parlamentarnej ponad dwie trzecie jest za wprowadzeniem powiatów. Opcja taka przeważa nie tylko wśród członków, ale też wśród sympatyków tych ugrupowań, choć wyrażana jest słabiej. Największy odsetek zwolenników wprowadzenia powiatów jest jednak wśród najmniej licznie reprezentowanych członków pozostających poza parlamentem partii prawicowych. Także ich sympatycy - stanowiący wśród radnych znaczącą grupę, silniej niż zwolennicy pozostałych ugrupowań deklarują poparcie dla reformy powiatowej.

Tabela 3

w procentach

Opinie o reformie powiatowej	Członkowie i sympatycy partii politycznych							
	członkowie				sympatycy			
	PSL	SLD	opozycja parlamentar-na	prawica poza-parla-mentar-na	PSL	SLD	opozycja parla-mentarna	prawica poza-parla-mentarna
Potrzebna	35	51	67	77	38	45	50	55
Nie-potrzebna	59	45	29	23	58	50	46	40
Trudno powiedzieć	6	4	4	-	4	5	4	5
Odsetek członków i sympaty-ków partii ³	8	6	5	3	45	32	62	37

³ Liczba partii, dla których ankietowani mogli deklarować sympatie, nie była ograniczona. Do sympatyków opozycji parlamentarnej i partii prawicy pozaparlamentarnej zaliczeni zostali wszyscy respondenci deklarujący sympatię dla przynajmniej jednej partii.

Być może różnice wśród radnych, wynikające z ich sympatii dla poszczególnych partii, powodują słabszą wśród nich w porównaniu z ich poprzednikami aprobatę przeprowadzenia reformy powiatowej.

Czynnikiem decydującym o stosunku do powiatów wydaje się jednak pozycja, jaką po przeprowadzeniu reformy powiatowej miałyby zajmować gmina, którą reprezentują radni.

Tabela 4

w procentach

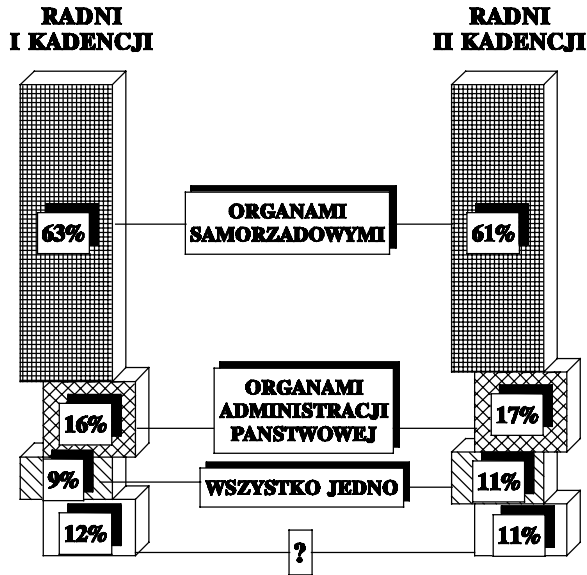
Opinie o reformie powiatowej	Radni z gmin, które:	
	będą siedzibą powiatów	nie będą siedzibą powiatów
Potrzebna	73	33
Niepotrzebna	21	63
Trudno powiedzieć	5	5
Ogółem	30	65

Członkowie samorządów mieszkający w miastach, które miałyby stać się powiatowymi, znacznie częściej opowiadają się za reformą niż mieszkańcy pozostałych miejscowości.

Ocena sensowności wprowadzenia powiatów w dużym stopniu jest również związana z zadowoleniem bądź niezadowoleniem z przypisania własnej gminy do określonego powiatu. Niemal wszyscy radni (89%) niezadowoleni z tego, iż ich gmina miałaby znaleźć się w określonym powiecie, uważają całą reformę powiatową za chybioną i niepotrzebną. Można więc stwierdzić, iż ocena przydatności reformy byłaby lepsza, gdyby proponowany podział terytorialny w większym stopniu uwzględniał aspiracje i preferencje radnych co do określonej przynależności terytorialnej, a także nadania ich miejscowości odpowiedniej rangi.

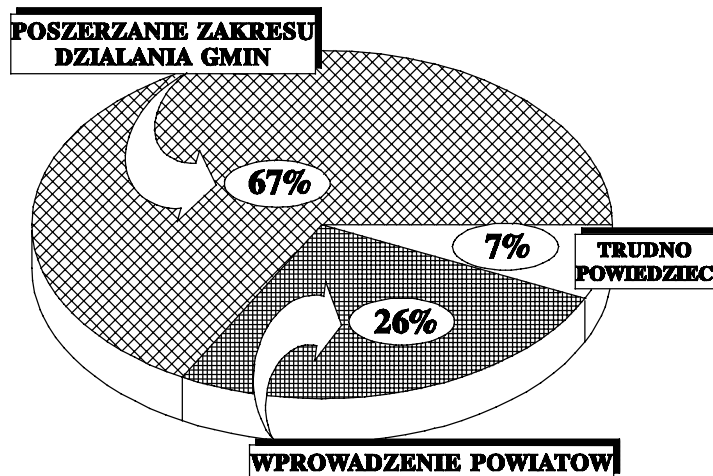
Dla zdecydowanej większości członków rad nie ulega wątpliwości, iż powiaty winny być organami samorządowymi. Tylko mniej niż jedna piąta radnych życzyłaby sobie uczynienia z nich organów administracji państwowej. Opinie radnych poprzedniej i obecnej kadencji są w tej sprawie niemal identyczne.

RYS. 8. CZY, PANA(I) ZDANIEM, LEPIEJ BY BYŁO, ŻEBY POWIATY BYŁY:

W najgorętszym okresie dyskusji o powiatach przeciwnicy ich wprowadzania twierdzili, iż istotniejsze jest poszerzenie zakresu działania gmin niż wprowadzenie kolejnego szczebla administracji samorządowej. Zdecydowana większość radnych skłania się ku takiemu stanowisku.

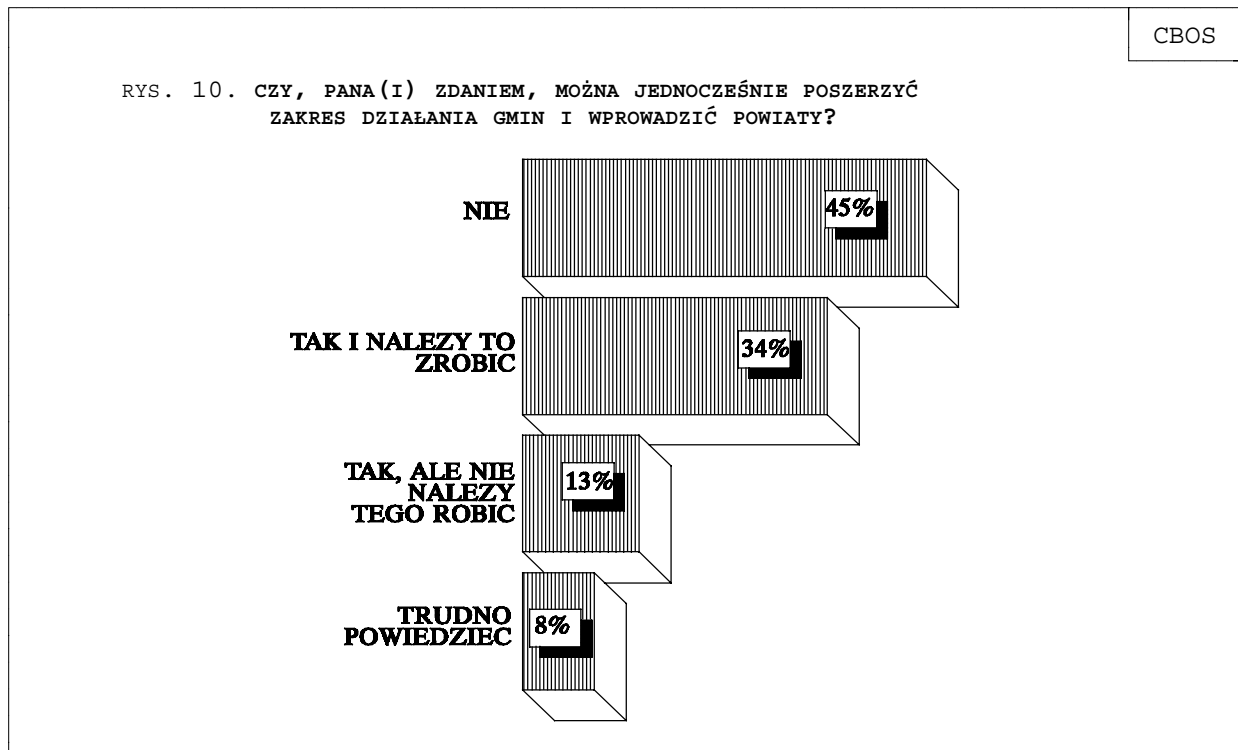
RYS. 9. CZY, PANA(I) ZDANIEM, OBECNIE DLA NASZEGO KRAJU BARDZIEJ POTRZEBNE JEST:

Trzeba jednak pamiętać, że radni są grupą szczególnie silnie zainteresowaną poszerzeniem zakresu działania gmin, ponieważ oznacza to zwiększenie zakresu ich władzy. Wprowadzenie nowego szczebla administracji, jakim byłyby powiaty, stwarza wprawdzie nowe szanse w ich karierze zawodowej, ale też ograniczyłoby wpływy tych spośród nich, którzy z tej szansy nie potrafiliby skorzystać.

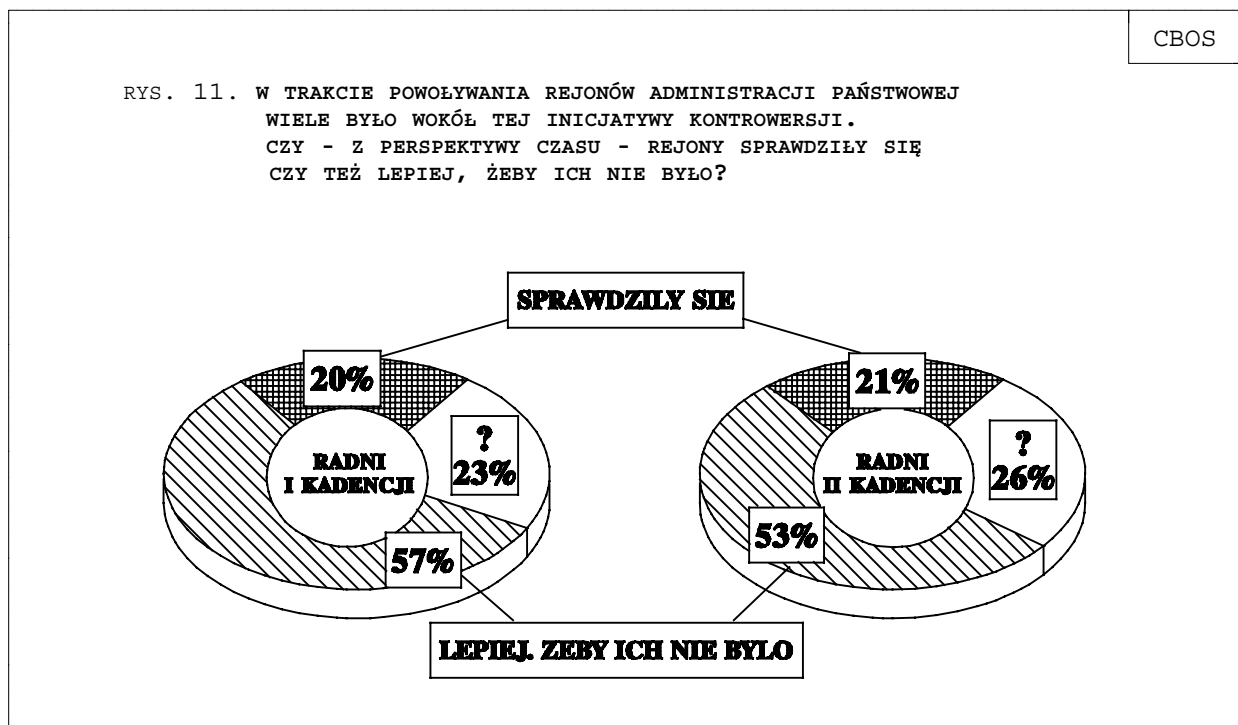
Opinie radnych zależą w dużym stopniu od tego, czy ich miasto zostałoby miastem powiatowym czy też nie. Połowa tych, którzy mogliby się tego spodziewać, skłonna jest bardziej optować za wprowadzeniem nowego szczebla administracji samorządowej niż za poszerzeniem zakresu działania gmin (40%).

Powstaje pytanie, czy oba te cele - wprowadzenie powiatów i poszerzenie zakresu działania gmin - są sprzeczne.

Zdania radnych na ten temat są podzielone: niemal połowa spośród nich (47%) uważa, że oba te cele można pogodzić, a niewiele mniej (45%) nie widzi takiej możliwości. Nie wszyscy jednak spośród tych, którzy sądzą, że nie ma tu sprzeczności, są zwolennikami takiego działania - 13% uważa, że wprawdzie jest to możliwe, nie należy jednak tego robić.

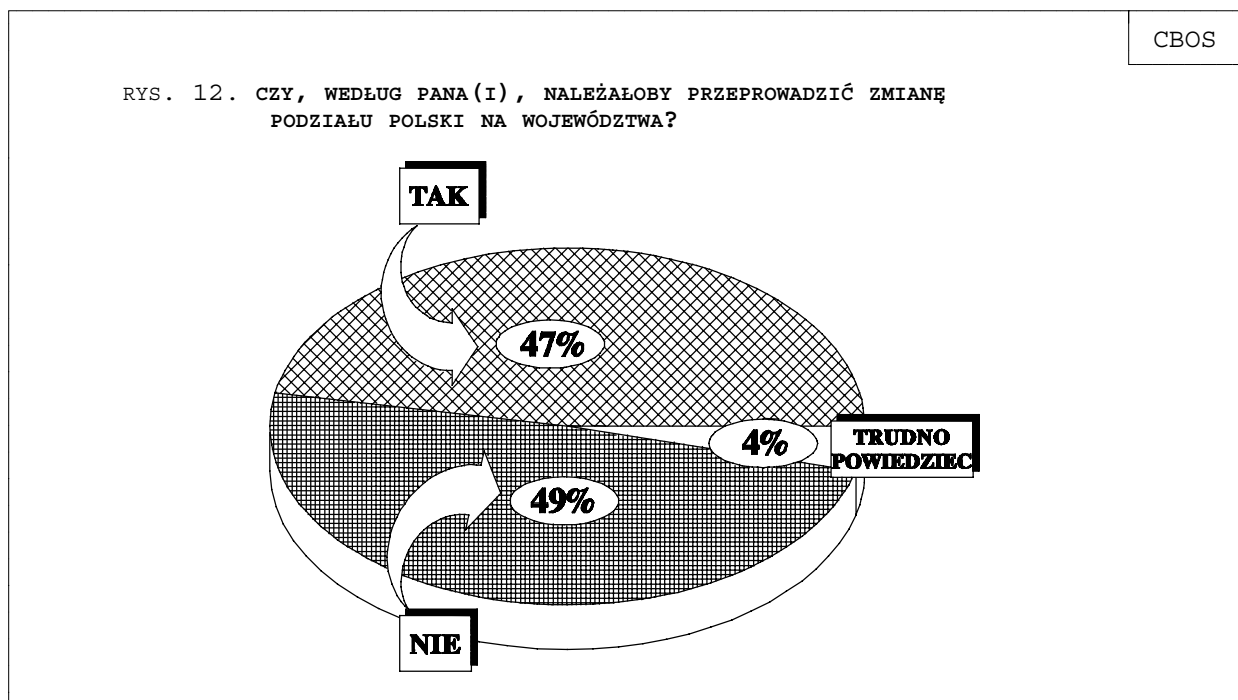
Swego rodzaju namiastkę powiatu stanowi wprowadzony stosunkowo niedawno rejon administracyjny. Nie jest to jednak, jak projektowano w przypadku powiatu, jednostka administracji samorządowej, lecz państwowej.

Inny jest też stosunek radnych do rejonów i powiatów. Ponad połowa ankietowanych uważa, że rejony w ogóle nie powinny istnieć. Wydaje się też, że w opinii radnych te dwie struktury administracyjne nie są postrzegane jako swe alternatywy. Opinie o tym, czy powiaty są potrzebne czy też nie, nie są zależne od ocen funkcjonowania rejonów.

Jak się okazuje, doświadczenia związane z istnieniem rejonów i preferencje polityczne radnych nie wpłynęły na zróżnicowanie opinii o rejonach - radni I i II kadencji prawie w jednakowym stopniu są przeciwni ich istnieniu.

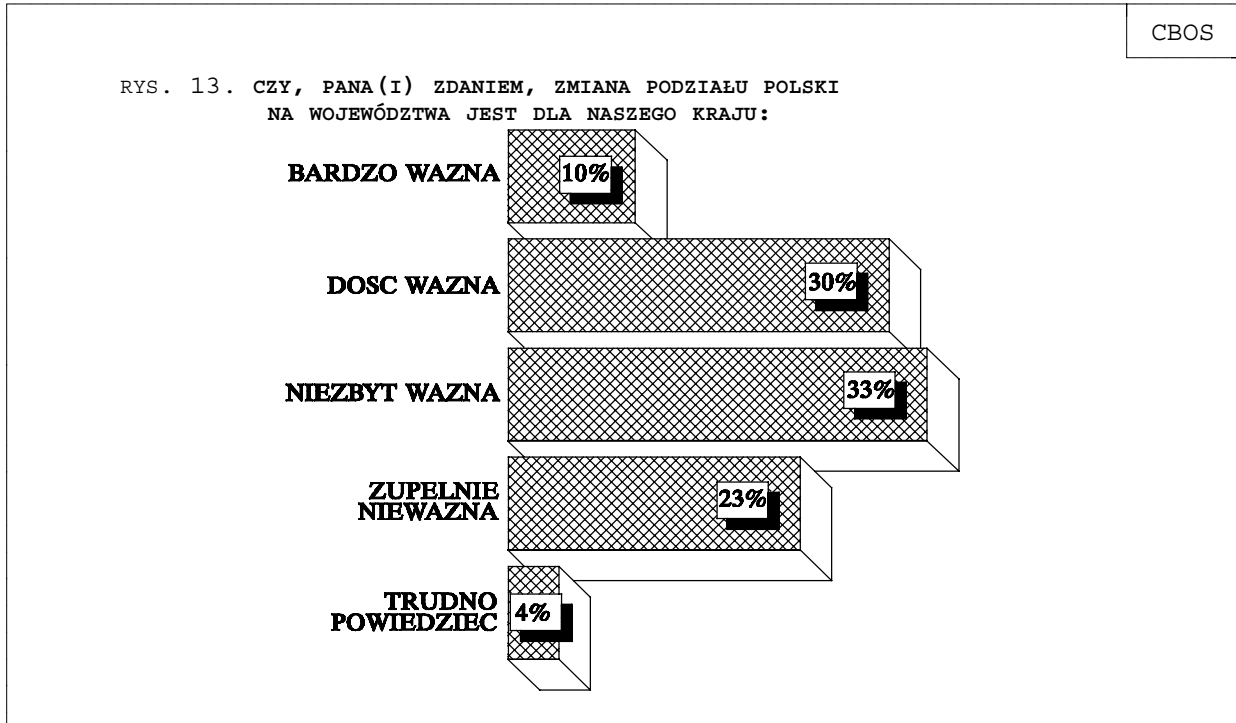
Wśród radnych II kadencji podzielone są opinie o zakresie zapowiadanej reformy administracji terenowej. Odsetki twierdzących, że reforma powinna objąć również szczebel wojewódzki oraz tych, którzy sądzą, że nie należy zmieniać istniejącego podziału Polski na województwa, są bardzo zbliżone.

Reforma powiatowa jest silnie kojarzona z radykalnym zmniejszeniem liczby województw. W przeświadczeniu zdecydowanej większości radnych (71%), opowiadających się za wprowadzeniem powiatów, ograniczenie liczby województw - według przeciętnych szacunków do 18 - jest nieodzownym jej następstwem. Najlichniesza grupa radnych (40%) optowałaby za utworzeniem 17 województw, a więc chciałaby powrotu do stanu sprzed roku 1974. Znacznie mniejszą popularnością cieszą się projekty podziału Polski na 25 województw (7% wskazań) czy na 12 województw (5%).

Większość radnych nie uważa jednak reformy województw za sprawę priorytetową dla kraju.

Ponad połowa radnych sądzi, że zmiana podziału Polski na województwa jest niezbyt ważna lub zupełnie nieważna, 40% uznaje jej znaczenie.

Radni II kadencji są raczej zadowoleni z obowiązującego w ich gminach systemu wyborczego do władz lokalnych. Zdecydowana większość wybranych według ordynacji większościowej przedstawicieli samorządów opowiada się za takim właśnie prawem wyborczym. Ordynacja proporcjonalna ma więcej zwolenników wśród radnych wybranych według tej zasady, choć stosunkowo liczna ich grupa preferowałaby raczej wybory większościowe. W bardzo niewielkim stopniu chciano by zmian zasady wyboru burmistrzów czy wójtów oraz delegatów na sejmik wojewódzki.

Podobnie jak ich poprzednicy, radni II kadencji nie są zadowoleni z zakresu swoich kompetencji i pragnęliby znacznego ich rozszerzenia. Dość duże oczekiwania wiążą z działalnością sejmików wojewódzkich. Ich postrzeganie jako elementu strukturalnego władz samorządowych w kraju jest w dużym stopniu uwarunkowane doświadczeniami na własnym terenie. Radni, którzy są zadowoleni z efektów działania swojego sejmiku, częściej uznają sensowność tego rozwiązania, chętniej przyznaliby mu również większe kompetencje.

Na postrzeganie reformy powiatowej silny wpływ ma polityka. Poglądy na merytoryczną treść reformy administracji terenowej, a także jej skutki wiążą się z preferowaną opcją polityczną. Zwolennicy obecnej koalicji rządowej, której przypisywano dotąd hamowanie wprowadzenia tej reformy, patrzą na nią niechętnie i podają w wątpliwość jej sens. Natomiast zwolennicy partii będących w opozycji, a jeszcze bardziej zdecydowanie ci, którzy reprezentują partie tzw. prawicy pozaparlamentarnej, częściej uważają, że jest ona potrzebna i opowiadają się za jej wprowadzeniem. Za podziałem na powiaty częściej optują radni zadowoleni z proponowanej im w reformie przynależności terytorialnej ich miejscowości oraz pochodzący z miast, które byłyby siedzibą władz powiatowych.

Najbardziej przeciwni wprowadzeniu wszelkiego rodzaju stopni pośrednich zarówno w strukturze samorządowej kraju, jak i w administracji państwowej (rejony) są radni ze wsi oraz najmniejszych miejscowości. Mamy tu zapewne do czynienia z obawą, że wprowadzenie dodatkowych ogniw bez względu na to, czy dotyczy administracji państwowej czy samorządu, sprowadzi się do tego, że najniższe szczeble będą miały mniejsze kompetencje i w rezultacie dostawać będą mniej środków przechwytywanych przez owe szczeble pośrednie.

A N E K S

Tabela 1. Czy uważa Pan(i), że dla Pana(i) gminy lepiej by było, gdyby wybory do rady odbywały się według ordynacji: 1 - proporcjonalnej; 2 - większościowej; 3 - nie ma to większego znaczenia

(%)

	1	2	3	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	17	42	35	6	795
Płeć					
Mężczyźni	17	43	35	5	684
Kobiety	19	33	38	10	111
Wiek					
do 34 lat	18	44	33	5	98
35-44	16	43	35	6	336
45-54	18	40	37	5	222
55-64	19	37	35	9	110
65 lat i więcej	17	38	38	7	29
Miejsce zamieszkania					
Wieś	14	43	37	6	533
Miasto do 20 tys.	9	51	33	7	88
od 21 do 100 tys.	24	41	32	4	85
101 tys.i więcej mieszk.	40	21	31	7	89
Wykształcenie					
Podstawowe	15	41	35	9	78
Zasadnicze zawodowe	12	42	42	4	130
Średnie	15	47	32	7	288
Wyższe	22	37	35	6	299
Grupa społ.-zaw. pracujący					
Kadra kier., inteligencja	19	42	33	6	240
Prac.umysł.niż.szczębla	21	45	33	2	101
Pracownicy fiz.- umysł.	19	24	52	5	21
Robotnicy	10	42	44	4	48
Rolnicy	16	44	34	6	155
Prywatni przedsiębiorcy	15	43	36	6	84
Bierni zawodowo					
Renciści i emeryci	16	38	36	10	128
Pozostali niepracujący	13	40	40	7	15
Dochody na jedną osobę					
Poniżej 750 tys.zł	12	35	45	8	51
750 tys. - 1249 tys.	14	42	37	7	139
1250 tys. - 1749 tys.	13	44	36	7	115
1750 tys. - 2249 tys.	19	39	35	7	122
2250 tys. i powyżej	20	43	32	5	344
Ocena własnych war. mater.					
Złe	14	40	39	7	225
Średnie	19	35	41	5	335
Dobre	18	51	24	6	234
Zainteresowanie polityką					
Duże	23	43	32	3	327
Średnie	14	42	37	8	377
Małe lub żadne	12	36	41	11	91
Udział w prakt. religijnych					
Kilka razy w tygodniu	20	40	38	3	40
Raz w tygodniu	17	41	36	7	506
Kilka razy w roku	14	44	35	7	181
W ogóle nie uczestniczy	27	42	27	3	66
Poglądy polityczne					
Lewica	18	43	34	5	282
Centrum	16	42	36	6	264
Prawica	20	43	32	5	202
Trudno powiedzieć	11	20	56	13	45

Tabela 2. Jak powinni być wybierani burmistrzowie i wójtowie gmin? Czy:
1 - przez mieszkańców w wyborach bezpośrednich; 2 - przez
rady gmin

(%)

	1	2	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	42	56	3	795
Płeć				
Mężczyźni	41	56	3	684
Kobiety	45	51	4	111
Wiek				
do 34 lat	44	53	3	98
35-44	44	53	2	336
45-54	41	56	4	222
55-64	35	62	3	110
65 lat i więcej	31	69	0	29
Miejsce zamieszkania				
Wieś	41	57	2	533
Miasto do 20 tys.	57	41	2	88
od 21 do 100 tys.	44	51	6	85
101 tys.i więcej mieszk.	29	65	6	89
Wykształcenie				
Podstawowe	29	69	1	78
Zasadnicze zawodowe	37	60	3	130
Średnie	44	54	2	288
Wyższe	44	52	4	299
Grupa społ.-zaw. pracujący				
Kadra kier., inteligencja	46	50	4	240
Prac.umysł.niż.szczebła	35	63	2	101
Pracownicy fiz.- umysł.	57	43	0	21
Robotnicy	35	65	0	48
Rolnicy	42	56	2	155
Prywatni przedsiębiorcy	36	60	5	84
Bierni zawodowo				
Renciści i emeryci	40	57	3	128
Pozostali niepracujący	47	53	0	15
Dochody na jedną osobę				
Poniżej 750 tys.zł	35	63	2	51
750 tys. - 1249 tys.	43	55	2	139
1250 tys. - 1749 tys.	40	58	2	115
1750 tys. - 2249 tys.	42	57	2	122
2250 tys. i powyżej	42	54	4	344
Ocena własnych war. mater.				
Złe	45	53	2	225
Średnie	37	59	4	335
Dobre	44	55	2	234
Zainteresowanie polityką				
Duże	44	53	3	327
Średnie	39	59	2	377
Małe lub żadne	43	53	4	91
Udział w prakt. religijnych				
Kilka razy w tygodniu	43	58	0	40
Raz w tygodniu	39	59	2	506
Kilka razy w roku	45	51	3	181
W ogóle nie uczestniczy	50	45	5	66
Poglądy polityczne				
Lewica	46	52	2	282
Centrum	39	59	2	264
Prawica	42	55	3	202
Trudno powiedzieć	29	64	7	45

Tabela 3. Czy, Pana(i) zdaniem, władze gminne mają obecnie w Polsce za małe, odpowiednie czy też za duże uprawnienia?

(%)

	Za duże	Odpowied- nie	Za małe	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	2	23	72	3	795
Płeć					
Mężczyźni	2	23	72	3	684
Kobiety	3	27	68	2	111
Wiek					
do 34 lat	4	22	69	4	98
35-44	1	24	72	2	336
45-54	3	22	73	2	222
55-64	2	25	73	1	110
65 lat i więcej	3	28	62	7	29
Miejsce zamieszkania					
Wieś	3	25	69	3	533
Miasto do 20 tys.	1	16	80	3	88
od 21 do 100 tys.	0	19	81	0	85
101 tys.i więcej mieszk.	2	28	70	0	89
Wykształcenie					
Podstawowe	3	19	74	4	78
Zasadnicze zawodowe	2	24	69	5	130
Średnie	2	23	73	1	288
Wyższe	2	24	71	3	299
Grupa społ.-zaw. pracujący					
Kadra kier., inteligencja	1	23	73	3	240
Prac.umysł.niż.szczebla	3	18	79	0	101
Pracownicy fiz.- umysł.	5	24	71	0	21
Robotnicy	2	19	77	2	48
Rolnicy	4	26	68	2	155
Prywatni przedsiębiorcy	4	25	68	4	84
Bierni zawodowo					
Renciści i emeryci	0	24	72	4	128
Pozostali niepracujący	7	47	40	7	15
Dochody na jedną osobę					
Poniżej 750 tys.zł	2	22	69	8	51
750 tys. - 1249 tys.	4	24	67	6	139
1250 tys. - 1749 tys.	5	19	76	0	115
1750 tys. - 2249 tys.	2	27	67	4	122
2250 tys. i powyżej	1	23	75	1	344
Ocena własnych war. mater.					
Złe	2	24	72	3	225
Średnie	2	22	73	2	335
Dobre	3	26	70	2	234
Zainteresowanie polityką					
Duże	2	21	76	1	327
Średnie	2	25	70	3	377
Małe lub żadne	3	25	66	5	91
Udział w prakt. religijnych					
Kilka razy w tygodniu	0	20	78	3	40
Raz w tygodniu	3	22	72	3	506
Kilka razy w roku	1	27	70	2	181
W ogóle nie uczestniczy	0	26	74	0	66
Poglądy polityczne					
Lewica	2	29	67	2	282
Centrum	3	23	72	3	264
Prawica	2	18	78	2	202
Trudno powiedzieć	2	13	78	7	45

Tabela 4. Jaka jest Pana(i) opinia o działalności sejmiku wojewódzkiego
tutejszego województwa?

(%)

	Korzystna	Nie- korzystna	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	56	22	22	794
Płeć				
Mężczyźni	56	23	21	683
Kobiety	57	17	26	111
Wiek				
do 34 lat	65	15	19	98
35-44	56	23	21	335
45-54	57	21	22	222
55-64	48	30	22	110
65 lat i więcej	52	10	38	29
Miejsce zamieszkania				
Wieś	58	23	20	532
Miasto do 20 tys.	53	25	22	88
od 21 do 100 tys.	52	14	34	85
101 tys.i więcej mieszk.	55	21	24	89
Wykształcenie				
Podstawowe	51	31	18	77
Zasadnicze zawodowe	55	20	25	130
Średnie	60	21	18	288
Wyższe	55	21	24	299
Grupa społ.-zaw. pracujący				
Kadra kier.,inteligencja	57	19	24	240
Prac.umysł.niż.szczebła	53	24	23	101
Pracownicy fiz.- umysł.	52	33	14	21
Robotnicy	65	17	19	48
Rolnicy	57	24	19	155
Prywatni przedsiębiorcy	55	18	27	83
Bierni zawodowo				
Renciści i emeryci	53	25	22	128
Pozostali niepracujący	73	27	0	15
Dochody na jedną osobę				
Poniżej 750 tys.zł	45	31	24	51
750 tys. - 1249 tys.	60	19	20	139
1250 tys. - 1749 tys.	54	24	22	115
1750 tys. - 2249 tys.	58	23	19	122
2250 tys. i powyżej	56	20	24	343
Ocena własnych war. mater.				
Złe	55	23	22	225
Średnie	58	20	22	334
Dobre	56	23	21	234
Zainteresowanie polityką				
Duże	52	25	23	327
Średnie	62	19	19	376
Małe lub żadne	51	21	29	91
Udział w prakt. religijnych				
Kilka razy w tygodniu	53	35	13	40
Raz w tygodniu	60	20	20	506
Kilka razy w roku	55	20	25	180
W ogóle nie uczestniczy	38	30	32	66
Poglądy polityczne				
Lewica	53	20	27	282
Centrum	59	19	22	264
Prawica	58	28	14	201
Trudno powiedzieć	56	18	27	45

Tabela 5. Czy, Pana(i) zdaniem, utworzenie powiatów jest potrzebne czy też niepotrzebne?

(%)

	Potrzebne	Nie- potrzebne	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	45	50	5	795
Płeć				
Mężczyźni	46	49	5	684
Kobiety	35	58	7	111
Wiek				
do 34 lat	40	57	3	98
35-44	45	50	5	336
45-54	46	50	5	222
55-64	45	45	9	110
65 lat i więcej	45	52	3	29
Miejsce zamieszkania				
Wieś	32	62	5	533
Miasto do 20 tys.	60	35	5	88
od 21 do 100 tys.	76	21	2	85
101 tys.i więcej mieszk.	73	20	7	89
Wykształcenie				
Podstawowe	18	74	8	78
Zasadnicze zawodowe	35	59	5	130
Średnie	43	53	4	288
Wyższe	58	37	5	299
Grupa społ.-zaw. pracujący				
Kadra kier.,inteligencja	56	40	4	240
Prac.umysł.niż.szczebła	46	51	3	101
Pracownicy fiz.- umysł.	43	52	5	21
Robotnicy	27	69	4	48
Rolnicy	30	63	7	155
Prywatni przedsiębiorcy	51	43	6	84
Bierni zawodowo				
Renciści i emeryci	43	51	6	128
Pozostali niepracujący	47	47	7	15
Dochody na jedną osobę				
Poniżej 750 tys.zł	29	67	4	51
750 tys. - 1249 tys.	31	63	6	139
1250 tys. - 1749 tys.	39	56	5	115
1750 tys. - 2249 tys.	34	61	6	122
2250 tys. i powyżej	58	38	4	344
Ocena własnych war. mater.				
Złe	40	55	5	225
Średnie	43	51	6	335
Dobre	52	44	4	234
Zainteresowanie polityką				
Duże	54	42	3	327
Średnie	40	54	7	377
Małe lub żadne	32	64	4	91
Udział w prakt. religijnych				
Kilka razy w tygodniu	65	33	3	40
Raz w tygodniu	41	54	5	506
Kilka razy w roku	46	49	5	181
W ogóle nie uczestniczy	56	36	8	66
Poglądy polityczne				
Lewica	41	51	7	282
Centrum	42	54	4	264
Prawica	54	42	4	202
Trudno powiedzieć	36	60	4	45

Tabela 6. Czy, Pana(i) zdaniem, obecnie dla naszego kraju bardziej potrzebne jest: 1 - poszerzenie zakresu działania gmin; 2 - wprowadzenie powiatów

(%)

	1	2	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	67	26	7	795
Płeć				
Mężczyźni	66	27	8	684
Kobiety	72	23	5	111
Wiek				
do 34 lat	74	20	5	98
35-44	65	26	8	336
45-54	68	26	6	222
55-64	60	32	8	110
65 lat i więcej	69	21	10	29
Miejsce zamieszkania				
Wieś	76	17	7	533
Miasto do 20 tys.	53	40	7	88
od 21 do 100 tys.	38	58	5	85
101 tys.i więcej mieszk.	49	38	12	89
Wykształcenie				
Podstawowe	83	12	5	78
Zasadnicze zawodowe	75	18	7	130
Średnie	71	21	8	288
Wyższe	54	38	8	299
Grupa społ.-zaw. pracujący				
Kadra kier., inteligencja	56	35	9	240
Prac.umysł.niż.szczebła	66	30	4	101
Pracownicy fiz.- umysł.	57	33	10	21
Robotnicy	83	8	8	48
Rolnicy	82	12	6	155
Prywatni przedsiębiorcy	68	25	7	84
Bierni zawodowo				
Renciści i emeryci	63	30	7	128
Pozostali niepracujący	67	20	13	15
Dochody na jedną osobę				
Poniżej 750 tys.zł	73	12	16	51
750 tys. - 1249 tys.	80	15	5	139
1250 tys. - 1749 tys.	69	26	5	115
1750 tys. - 2249 tys.	72	21	7	122
2250 tys. i powyżej	57	34	8	344
Ocena własnych war. mater.				
Złe	67	25	8	225
Średnie	69	25	6	335
Dobre	63	29	8	234
Zainteresowanie polityką				
Duże	58	33	9	327
Średnie	72	22	6	377
Małe lub żadne	75	18	8	91
Udział w prakt. religijnych				
Kilka razy w tygodniu	45	45	10	40
Raz w tygodniu	70	22	8	506
Kilka razy w roku	67	29	4	181
W ogóle nie uczestniczy	53	38	9	66
Poglądy polityczne				
Lewica	73	22	5	282
Centrum	67	25	8	264
Prawica	56	36	8	202
Trudno powiedzieć	69	18	13	45

Tabela 7. Czy, według Pana(i), należałoby przeprowadzić zmianę podziału Polski na województwa?

	(%)			
	Tak	Nie	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	47	49	4	795
Płeć				
Mężczyźni	50	47	4	684
Kobiety	29	66	5	111
Wiek				
do 34 lat	38	57	5	98
35-44	46	50	4	336
45-54	47	49	4	222
55-64	55	42	4	110
65 lat i więcej	52	45	3	29
Miejsce zamieszkania				
Wieś	35	61	4	533
Miasto do 20 tys.	70	28	1	88
od 21 do 100 tys.	72	22	6	85
101 tys.i więcej mieszk.	71	26	3	89
Wykształcenie				
Podstawowe	32	67	1	78
Zasadnicze zawodowe	33	62	5	130
Średnie	43	54	3	288
Wyższe	60	35	5	299
Grupa społ.-zaw. pracujący				
Kadra kier.,inteligencja	57	38	5	240
Prac.umysł.niż.szczebła	46	51	3	101
Pracownicy fiz.- umysł.	33	62	5	21
Robotnicy	31	63	6	48
Rolnicy	32	65	3	155
Prywatni przedsiębiorcy	49	46	5	84
Bierni zawodowo				
Renciści i emeryci	53	45	2	128
Pozostali niepracujący	33	60	7	15
Dochody na jedną osobę				
Poniżej 750 tys.zł	25	71	4	51
750 tys. - 1249 tys.	37	60	3	139
1250 tys. - 1749 tys.	40	56	4	115
1750 tys. - 2249 tys.	43	53	4	122
2250 tys. i powyżej	57	39	4	344
Ocena własnych war. mater.				
Złe	44	52	4	225
Średnie	44	53	4	335
Dobre	53	42	4	234
Zainteresowanie polityką				
Duże	59	38	3	327
Średnie	41	54	5	377
Małe lub żadne	24	73	3	91
Udział w prakt. religijnych				
Kilka razy w tygodniu	55	40	5	40
Raz w tygodniu	42	54	4	506
Kilka razy w roku	50	45	5	181
W ogóle nie uczestniczy	62	36	2	66
Poglądy polityczne				
Lewica	48	48	4	282
Centrum	42	55	3	264
Prawica	54	42	4	202
Trudno powiedzieć	31	62	7	45